

Prilog 1

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova**

**Informacija o procesu pripreme Reformske agende za Instrument EU za reforme i
rast**

Jun 2024. godine

I Uvodne informacije o Planu rasta EU za Zapadni Balkan i Instrumentu EU za reforme i rast

U cilju ubrzanja procesa proširenja, kao i podsticanja ekonomske konvergencije na nivou regiona Zapadnog Balkana (ZB), Evropska komisija (EK) je 8. novembra 2023. godine usvojila predlog novog Plana rasta EU za Zapadni Balkan uz projekciju da će sprovođenje reformi i finansijska podrška EU imati pozitivan efekat na ekonomski rast ekonomija država kandidata. Plan rasta je koncipiran kroz sljedeća četiri stuba koji imaju za cilj brže dostizanje ekonomskog razvoja EU i ubrzano pridruživanje zemalja Evropskoj uniji:

- 1. Jačanje ekonomske integracije s jedinstvenim tržištem Evropske unije**, pod uslovom da se Zapadni Balkan uskladi sa pravilima jedinstvenog tržišta i otvori odgovarajuće sektore i oblasti svim svojim susjedima istovremeno, u skladu sa zajedničkim regionalnim tržištem. Predlaže se sedam prioriternih aktivnosti:
 - Slobodno kretanje roba;
 - Slobodno kretanje usluga i radnika;
 - Pristup jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA);
 - Olakšavanje drumskog prevoza;
 - Integracija i dekarbonizacija energetske tržišta;
 - Jedinstveno digitalno tržište;
 - Integracija u industrijske lance snabdijevanja.
- 2. Jačanje ekonomske integracije u okviru Zapadnog Balkana putem zajedničkog regionalnog tržišta**, na osnovu pravila i standarda EU-a;
- 3. Ubrzanje temeljnih reformi**, uključujući klaster temeljnih sektora, podržavajući put Zapadnog Balkana ka članstvu u EU, unapređujući održivi ekonomski rast privlačenjem stranih ulaganja i jačanjem regionalne stabilnosti;
- 4. Povećanje finansijske pomoći za podršku reformama putem Instrumenta za reforme i rast za Zapadni Balkan za period od 2024-2027**, što predstavlja prijedlog za novi instrument vrijedan 6 milijardi eura, naime, 2 milijarde eura bespovratne pomoći i 4 milijarde eura povoljnih kredita, pri čemu je isplata uslovljena time da partneri na Zapadnom Balkanu sprovedu određene socioekonomske i temeljne reforme.

Kako bi bili dostignuti ambiciozni ciljevi definisani ovim stubovima plana, regulativom koja se odnosi na Plan rasta predviđen je novi Instrument EU za reforme i rast. Nakon Evropske komisije, 4. aprila 2024. godine, Evropski savjet i Evropski parlament, postigli su dogovor o Planu rasta EU za Zapadni Balkan, nakon čega je Evropski parlament usvojio, a Evropski savjet odobrio Regulativu o uspostavljanju Instrumenta EU za reforme i rast 24. aprila, odnosno 7. maja 2024. godine.

Vrijednost predmetnog Instrumenta EU za reforme i rast za cijeli Zapadni Balkan je 6 milijardi eura za period 2024-2027. Regulativom je definisano da paket finansijske podrške obuhvata kombinaciju 2 milijarde eura bespovratnih sredstava EU i 4 milijarde eura kreditnih sredstava pod povoljnim uslovima. Prema propisanoj metodologiji, za Crnu Goru je određen iznos od oko 383 miliona eura, u kombinaciji od oko 255 miliona eura kredita pod povoljnim uslovima i 128 miliona eura bespovratnih sredstava EU.

Od ukupnog iznosa podrške planirano je da polovina, odnosno oko 190 miliona eura bude dodijeljeno u vidu direktne budžetske podrške, dok će druga polovina sredstava biti dodijeljena za finansiranje infrastrukturnih projekata i implementirana kroz mehanizam Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO). Shodno najavama Evropske komisije, planirano je da se od ukupnog iznosa 7% sredstava dodijeli na početku sprovođenja Plana rasta, a ostatak u šest polugodišnjih tranši podrške, u zavisnosti od stepena realizacije planiranih reformi.

Kako bi ispunile uslov za dodjelu sredstava u okviru trećeg stuba Plana rasta, od Crne Gore i ostalih korisnica podrške u regionu se očekuje da usaglase svoje planove reformi sa EU, odnosno da usvoje **Reformsku agendu za Instrument EU za reforme i rast**.

II Reformska agenda za Instrument EU za reforme i rast i dosadašnje aktivnostima na njejoj pripremi

Po usvajanju predloga Regulative o uspostavljanju Instrumenta EU za reforme i rast u novembru 2023, Vlada Crne Gore je nakon konsultacija sa nadležnim službama Evropske komisije identifikovala ključne četiri oblasti politika u kojima će dalje biti definisane reformske mjere:

1. Poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora;
2. Digitalna i energetska/zelena tranzicija;
3. Razvoj ljudskog kapitala i
4. Vladavina prava/temeljna prava.

Pored ispunjenosti niza kriterijuma u navedenim oblastima koji su definisani pojedinačno za svaku od država, uz dodatno poštovanje drugih opštih uslova u dijelu makro-finansijske stabilnosti, dobrog upravljanja javnim finansijama, transparentnost i nadzora nad budžetom, priprema i usvajanje Reformske agende je i formalni preduslov za korišćenje sredstava iz Instrumenta EU za reforme i rast.

Nakon inicijalnih konsultacija sa službama Evropske komisije, Vlada je na sjednicama održanim 5. i 7. decembra 2023. godine usvojila *prvi*, a zatim *drugi* nacrt Reformske agende za Instrument EU za reformu i rast, koji su dostavljeni Evropskoj komisiji. U Prvom nacrtu reformske agende data je lista reformi iz oblasti *poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora, digitalne i energetske/zelene tranzicije i razvoja*

ljudskog kapitala, dok je Drugim nacrtom proširena lista reformi obuhvatajući i reforme u oblasti vladavine prava (demokratija, pravosuđe, borba protiv korupcije, temeljna prava i sloboda medija, borba protiv organizovanog kriminala, vizna politika).

Shodno zaključku Vlade broj 08/908/23-5606/2 od 5. decembra 2023. godine, u cilju efikasnijeg i svrsishodnijeg rada na pripremi Reformske agende **krajem januara 2024. godine rješenjem ministarske evropskih poslova** formiran je Radni tim za pripremu Reformske Agende za Instrument EU za reformu i rast, čijim radom koordinira Ministarstvo evropskih poslova.

U skladu sa postavljenim rokovima i definisanim obrascima od strane Evropske komisije, navedeni Radni tim je u nekoliko koraka definisanih metodologijom EU dostavljao unaprijeđene radne verzije predloga osnovnih reformskih mjera i koraka za njihovo sprovođenje Evropskoj komisiji. Predlog dokumenta je na tehničkom nivou usaglašen 19. juna 2024. godine, nakon čega je pripremljen za razmatranje od strane Vlade.

Shodno metodološkom pristupu EU, prvi korak ka sačinjavanju punog formata Reformske agende je usaglašavanje predloga osnovnih reformskih mjera i koraka za njihovo sprovođenje. Ovako usaglašene reformske mjere služe kao osnova za pripremu dokumenta u punom formatu, shodno obrascu koji je dostavila Evropska komisija, a koji sadrži i narativni dio koji se odnosi na detaljan opis stanja i planove za svaku od reformskih mjera, kao i opis stanja u oblastima politika i oblastima koje su definisane kao opšti preduslovi za dodjelu sredstava EU.

Finalni **Predlog osnovnih reformskih mjera i koraka za Reformsku agendu za Instrument EU za reforme i rast** sadrži 32 indikativne prioritete reformske mjere u okviru četiri oblasti politika, 14 podoblasti politika (sektora) i korake definisane kao neophodne za ispunjavanje reformi. Definisani koraci ujedno sadrže i pokazatelje uspjeha (indikatore), koji će biti osnov za praćenje napretka u sprovođenju reformskih mjera i procjenu EU o ispunjenosti uslova za dodjelu sredstava.

III Osnovne reformske mjere u četiri ključne oblasti politika

S obzirom na aktuelnu situaciju i izazove u domenu ekonomskog razvoja, koji zahtevaju ubrzanje ključnih reformi u procesu pristupanja EU, opšti cilj Reformske agende Crne Gore jeste da se iskoriste podsticaji koje nudi EU putem Instrumenta za reformu i rast za Zapadni Balkan. Cilj je sprovesti ključne reforme u oblastima od strateškog značaja kako bi se ubrao ekonomski rast i postigla ekonomska konvergencija sa zemljama EU. Kako bi ostvarila ovaj ambiciozni cilj u pogledu ekonomskog rasta, Vlada Crne Gore je prepoznala i odredila reformske mjere u okviru **4 ključne oblasti, i to: poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora, digitalne i energetske/zelene tranzicije, razvoja ljudskog kapitala i temeljnih prava/vladavine prava.**

Prioritetne reforme u oblasti **poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora** imaju za cilj rješavanje ključnih strukturnih izazova u dijelu regulatornog okvira koji će olakšati poslovanje biznisima, zatim neformalne ekonomije, te izazova u oblasti monitoringa

i upravljanja državnim preduzećima (PVD). Mjere obuhvataju poboljšanje regulatornog okruženja, kao i unapređenje poslovne konkurentnosti i razvoj ekosistema za inovacije i istraživanja. Pored navedenog fokus je stavljen i na reforme u pogledu poboljšanja javnih nabavki, integriteta i efikasnosti inspeksijskih službi, smanjenje sive ekonomije i digitalizacije, uključujući implementaciju e-katastra radi unapređenja prostornog planiranja. Pored navedenih prioritetnih reformi posvećeno se radi i na unaprijeđenju ukupne **konkurentnosti poslovnog sektora** kroz podsticanje istraživanja i inovacija među svim relevantnim akterima ekosistema čime se doprinosi ukupnom ekonomskom napretku države.

Opšti prioritet u oblasti **digitalne i energetske/zelene tranzicije** je u skladu sa Evropskim zelenim dogovorom i energetsom politikom EU. Prioritet je stavljen na reforme energetskog sektora kroz unapređenje energetske efikasnosti, paket integracije električne energije, smanjenje energetskog siromaštva, sprovođenje mehanizma za određivanje cijene za emisiju ugljenika, trgovinu emisionim jedinicama sa ciljem dekarbonizacije sektora, intenziviranje aktivnosti za smanjenje upotrebe fosilnih goriva u saobraćaju, promociju e-mobilnosti i razvoj obnovljivih izvora energije, kao i unapređenje infrastrukturnih kapaciteta radi povezivanja sa susjednim energetske sistemima. Stoga, cilj reforme je da se nastavi sa sprovođenjem mjera iz *Trećeg energetskog paketa EU i Paketa za čistu energiju* u sektorima električne energije i gasa, kao i da se naprave funkcionalna energetska tržišta koja će moći da se integrišu u jedinstveno energetske tržište EU.

U dijelu koji se odnosi na **digitalnu transformaciju**, prioritet su reformske mjere koje će znatno unaprijediti digitalnu infrastrukturu i usluge. Ključne aktivnosti biće usmjerene na: implementaciju 5G mreža, unapređenje bezbjednosti širokopojasne mreže, digitalizaciju javnih usluga kroz punu primjenu elektronskog potpisa i digitalnoj identitetskog novčanika, kao i uspostavljanje sveobuhvatnog okvira za sajber bezbjednost.

Kako bi postala dio jedinstvenog tržišta znanja i vještina EU, razvijen je niz ključnih reformskih mjera kao podsticaj razvoju **ljudskog kapitala**. Navedene mjere reflektuju se uglavnom kroz unapređenje mogućnosti za zapošljavanje, podršku za aktivaciju, reformu socijalnih i sistema dječije zaštite, ulaganje u sve nivoe obrazovanja i digitalno obrazovanje. Cilj je unaprijediti oblasti zapošljivosti i podrške kako bi se odgovorilo na neusklađenost tržišta rada kroz cjeloživotno učenje, povećala zapošljivost žena i diplomaca u skladu sa relevantnim praksama tržišta rada.

Najzad, imajući u vidu da je potrebno ubrzati ne samo ekonomsku kovergenciju već i proces pristupanja EU, važno je obuhvatiti i ciljeve iz oblasti **temeljnih prava**.

- Ključni ciljevi u oblasti temeljnih prava odnose se na osiguranje *vladavine prava* i realizaciji/ostvarivanju preostalih privremenih mjerila iz poglavlja 23 i 24, posebno u oblastima sudstva, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, te slobode izražavanja i medija. Fokus je na unaprijeđenju pristupa pravosuđu, promociju nezavisnosti, autonomije nepristrasnosti i odgovornosti pravosuđa i tužilaštva

vraćanje povjerenja u sudstvo kako bi se osigurala pravna sigurnost kao predušlov za ekonomsku aktivnost;

- Prioritetne mjere u podoblasti demokratije imaju za cilj unapređenje vladavine prava kroz usvajanje novog, sveobuhvatnog i harmonizovanog pravnog okvira za sprovođenje izbora, dok u dijelu koji se odnosi na pravosuđe u fokusu su imenovanja na visokim pozicijama, unaprijeđenje rezultata istraga, potvrđenih optužnica i pravosnažnih presuda u slučajevima organizovanog kriminala.
- Pored toga, planirano je jačanje kapaciteta u borbi protiv organizovanog kriminala, smanjenje porodičnog nasilja, sprovođenje preporuka Evropskog komiteta za prevenciju torture, efikasna primjena Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije i usklađivanje vizne politike sa standardima EU.

Ukoliko Vlada prihvati Predlog osnovnih reformskih mjera i koraka za Reformsku agendu za Instrument EU za reforme i rast, Radni tim će finalizovati narativni dio dokumenta shodno obrascu koji je definisala Evropska komisija. Nakon usaglašavanja dokumenta s nadležnim službama Evropske komisije, isti će biti dostavljen Vladi na razmatranje i usvajanje.

Prilog 2

Predlog osnovnih reformskih mjera i koraka za Reformsku agendu za Instrument EU za reforme i rast

Oblast politike	Sektor	Indikativne reforme	Kvalitativni i kvantitativni koraci
1. Poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora	1.1 Poslovno okruženje	1.1.1 Reforma upravljanja preduzećima u vlasništvu države (PVD). Poboljšanje upravljanja, efikasnosti i odgovornosti preduzeća u vlasništvu države (PVD) kako bi se poboljšao njihov doprinos privredi.	<p>Registar PVD. Napraviti javno dostupan registar PVD i preduzeća sa državnim učešćem, uključujući opštinska preduzeća. Registar će uključivati sve relevantne podatke o finasijskim performansama PVD-a, kao i podatke o rezultatima eksterne revizije. (decembar 2024.)</p> <p>Korporativno upravljanje i odgovornost. Izmijeniti Zakon o privrednim društvima ili usvojiti novi zakon/podzakonski akt kojim će biti uvedena nova pravila i kriterijumi za predlaganje i izbor članova upravnih odbora preduzeća. Imenovanja su predmet otvorenog, nezavisnog postupka zasnovanog na zaslugama, povećavajući različitost i broj nezavisnih članova odbora. Ojačati upravljanje, vlasništvo i nadzor nad preduzećima u državnom vlasništvu uvodeći podsticaje zasnovane na učinku, cijeneći efikasnost preduzeća na osnovu obaveznih godišnjih finasijskih izvještaja, koji će biti dostupni u registru preduzeć. (jun 2025.)</p> <p>Uspostaviti efektivni sistem procjene, praćenja i izvještavanja o finasijskom učinku i fiskalnom riziku vezanom za poslovanje preduzeća u vlasništvu države. Fiskalni rizici vezani za preduzeća koja potencijalno mogu imati uticaj na državni budžet biće sistemski procjenjivani i praćeni kroz, između ostalog, objavljivanje godišnjih zbirnih izvještaja o poslovanju PVD i izjava o fiskalnom riziku po državni budžet koju dostavljaju PVD. (decembar 2026.)</p> <p>Upravljanje rizikom, interna revizija i revizorski odbori. PVD će uspostaviti nezavisnu funkciju interne revizije i upravljanja rizikom u skladu sa međunarodno priznatim okvirima i standardima, kao i dobrom praksom EU o javnoj internoj finasijskoj kontroli (JIFK) Štaviše PVD će uspostaviti funkcionalne revizorske odbore u skladu sa relevantnim Zakonom. (jun 2026.)</p>

			<p>Imenovanja u upravljačkim tijelima i finansijsko izvještavanje. Svi novi članovi odbora (100%) se imenuju u skladu sa novouspostavljenim pravilima/kriterijumima. Većina (najmanje 51%) postojećih članova odbora podliježe ponovnoj procjeni u skladu sa novouspostavljenim pravilima i kriterijumima. 80% PVD je objavilo godišnje finansijske izvještaje. (decembar 2026.)</p>
		<p>1.1.2 Revizija procesa javnih nabavki i politika državne pomoći. Unapređenje transparentnosti, efikasnosti i integriteta u procesima javnih nabavki i državne pomoći.</p>	<p>Međuvladini sporazumi i ugovori sa trećim državama. Nivo transparentnosti svih ugovora (završenih, tekućih i budućih) zaključenih po međunarodnim sporazumima povećava se uvođenjem i obezbjeđivanjem javno dostupnim informacija specifičnih za projekte u sistemu e-nabavki. Sljedeći elementi treba da budu dostupni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naziv projekta • Vrijednost ugovora o nabavci • Osnovne informacije o ugovoru o nabavci • Naručilac • Glavni ugovarač • Sprovedena procedura nabavke • Trenutno stanje projekta u skladu sa utvrđenom metodologijom upravljanja projektom • Sprovedene studije i javne konsultacije uključujući uticaj na životnu sredinu i druga tehnička istraživanja, analiza koristi i troškova i studije izvodljivosti • Informacije o poštovanju EU standarda, uključujući princip transparentnosti i jednak tretman u javnim nabavkama (decembar 2024) <p>Zabranjene su sve zakonske odredbe ili procedure u međuvladinim sporazumima kojima se uvode odstupanja od javnog zakonodavstva o javnim nabavkama usklađenog sa EU. (jun 2027)</p> <p>Antikorupcijski okvir. Nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije, revidirati antikorupcijski okvir, okvir integriteta i sukoba interesa za javne nabavke i primjeniti izmjene. (jun 2025.)</p>

			<p>Konkurentnost i efikasnost tržišta nabavki. Smanjiti vrijednost nabavki oglašanih bez objavljivanja obavještenja o ugovoru (direktna nabavka u vrijednosti ispod 8.000,00 eura) na 2% ukupne vrijednosti nabavke do decembra 2026. Godišnje smanjenje od najmanje 3 procentna poena od ukupne vrijednosti nabavke treba da se realizuje tokom 2024. i 2025. godine (decembar 2026.)</p> <p>Skupština će usvojiti novi Zakon o zaštiti konkurencije i novi Zakon o kontroli državne pomoći, osiguravajući potpunu finansijsku nezavisnost Agencije za zaštitu konkurencije i kontrolu državne pomoći kako bi se unaprijedila kontrola državne pomoći i pravila nadmetanja (decembar 2025.)</p>
		<p>1.1.3. Uklanjanje regulatornih barijera i olakšavanje poslovanja</p>	<p>Usklađivanjem sa Zakonom o registraciji privrednih subjekata, novi Zakon o registraciji privrednih subjekata će prepoznati i definisati status aktivnih i neaktivnih preduzeća. Registar preduzeća se redovno ažurira radi brisanja ugašenih preduzeća iz registra (u skladu sa Zakonom o registraciji privrednih subjekata). Osigurana je konzistentnost između registra dužnika Centralne banke Crne Gore (CBCG) i registra preduzeća (trenutna neusklađenost 15% preduzeća sa blokiranim računima nisu prikazana kao dužnici u registrima preduzeća). Postignuta je 100% usklađenost između registra CBCG i registra preduzeća. (jun 2025.)</p> <p>Javne konsultacije i procjene uticaja propisa (primarni zakoni). 100% novih zakona je predmet javnih konsultacija sa preduzećima, organizacijama civilnog društva i lokalnim samoupravama. 100% novih zakona podliježe pripremi analize uticaja propisa (RIA) prije javnih konsultacija. (decembar 2025.)</p> <p>Elektronska registracija preduzeća i elektronska plaćanja. Elektronska registracija za sve vrste privrednih subjekata je u potpunosti dostupna. Uspostavljeni su opšti preduslovi za tehničku integraciju elektronskog registra sa Uredbom EU o sistemu međusobnog povezivanja poslovnih registra (BRIS). Elektronsko plaćanje državnih i lokalnih taksi, naknada, dažbina i poreza je u potpunosti dostupno. (jun 2026.)</p>

			<p>Blokirani računi MSP. Rješavanje pitanja malih i srednjih dugova i deblokade računa MSP (npr. ukidanje malih dugova sa rokom dospjeća preko 24 mjeseca, smanjenje srednjih dugova). Sprovesti elektronsku proceduru za MSP za traženje smanjenja/ukidanja duga manjeg od 5000 eura. Cilj: 80% malih preduzeća sa dugom manjim od 5000 eura i rokom dospjeća od 24 mjeseca treba da bude predmet brzog i jednostavnog postupka restrukturiranja (uključujući otpis duga i ponovno otvaranje računa). Elektronski sistem razmjene informacija za efikasnu deblokadu računa MSP koji je uspostavila CBCG. (decembar 2026.)</p> <p>Povratne informacije o administrativnim preprekama za poslovanje. Aktivnosti za otklanjanje <i>prepreka</i> u poslovanju administrativne prirode, registrovane od strane sekretarijata Savjeta za konkurentnost, uključujući nove prepreke, su pokrenute od strane javne uprave u roku od 6 mjeseci od njihovog upisa na listu. Predložene akcije za njihovo rješavanje, indikativni rokovi i ažurirane informacije o napretku se dostavljaju svakih pola godine sekreterijatu Savjeta za konkurentnost i dostupni su svim članovima Savjeta (decembar 2025.)</p>
		<p>1.1.4. Poboljšanje elektronskog katastra i prostornog planiranja</p>	<p>Usvajanje Prostornog plana Crne Gore (od strane Skupštine) (decembar 2024.)</p> <p>Ažuriranje katastra zemljišta. Prebacivanje svih podataka iz postojeće baze podataka katastra zemljišta u elektronski katastar (decembar 2025.)</p> <p>Omogućavanje funkcionalnosti elektronskog katastra. Sprovođenje novog mrežnog servisa za distribuiranje katastarskih podataka i dokumenata, izmjena zakonskih odredbi kako bi se omogućilo elektronsko podnošenje zahtjeva, puna primjena mrežne aplikacije za elektronsko podnošenje zahtjeva (decembar 2025.)</p> <p>Elektronski katastar je tačan i ažuriran za 100% stvarne nepokretne imovine u državi (jun 2027.)</p> <p>Rješavanje ilegalne gradnje. Zakonsko rješenje za pojednostavljenu zakonodavnu proceduru ilegalne gradnje (uključujući zdravlje i bezbjednost, ažuriranje elektronskog katastra, oporezivanje, priključenja na vodovodnu, električnu, telekomunikacionu i mrežu za skupljanje</p>

		otpada) usvojeno od strane Skupštine i započeta je primjena. Usvajanje od strane Skupštine do decembra 2024. Legalizovano je najmanje 20000 ilegalno izgrađenih stambenih jedinica do decembra 2027(u skladu sa podacima dostupnim u decembru 2023 (decembar 2027.)
	1.1.5 Reforma inspeksijskih službi. Unapređenje integriteta, efikasnosti i performansi inspeksijskih službi i smanjenje neformalne ekonomije	<p>Unapređenje integriteta u inspeksijskim službama. Uvedena obavezna godišnja prijava imovine i izjave o konfliktu interesa za inspektore koja je podložna provjerama Agencije za sprečavanje korupcije. (decembar 2024.)</p> <p>Poboljšanje zakonodavnog okvira i fokusiranje na neformalnu ekonomiju. Usvojiti i sprovesti izmjene Zakona o prekršajima, Zakona o inspeksijskom nadzoru, Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja, kao i Krivičnog zakonika Crne Gore, radi pojačanja nadzora nad inspektorima (uključujući pravo ulaska u stambene prostorije gdje se sumnja da se obavljaju neregistrovane djelatnosti), uvesti postupke žalbe, ukinuti njihove teritorijalne nadležnosti, ukloniti mogućnost diskrecionih odluka i osigurati ispunjenje preduslova za sistematsku borbu protiv neformalne ekonomije. (decembar 2025.)</p> <p>Unapređenje efikasnosti inspekcija. Povećan broj inspekcija rada i poreske inspekcije za 50% u odnosu na prosjek u periodu od 2020. do 2023. godine. (decembar 2026.)</p> <p>Ukupni iznos izrečenih kazni povećan za 100% u odnosu na period 2020-2023. godine. (decembar 2026.)</p> <p>Sprovođenje programa Vlade za suzbijanje neformalne ekonomije: Ostvareno je najmanje 75% ciljeva postavljenih u akcionom planu za period od 2024. do 2026. godine. (jun 2027.)</p> <p>Inspekcije se sprovode po principu sektorskog pristupa zasnovanog na riziku. Najmanje 75% inspekcija usmjereno je na ekonomske sektore osjetljive na sivu ekonomiju (npr. građevinarstvo, kockanje, turizam i poljoprivreda). (decembar 2027.)</p>
1.2 Konkurentn	1.2.1 Primjena elektronskog transporta i	Usklađivanje sa Regulativom (EU) 2020/1056 o elektronskim informacijama o transportu robe (eFTI). (decembar 2025.)

	ost biznis sektora	inteligentnih transportnih sistema (ITS)	<p>Ratifikacija međunarodne konvencije o putevima (eCMR) potrebne za implementaciju eFTI. (jun 2026.)</p> <p>Implementacija ITS okvira i standarda za puteve i željeznicu. (decembar 2026.)</p> <p>ITS na 62km putne mreže TEN-T je operativan. (decembar 2027.)</p>
		1.2.2 Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju zasnovanu na znanju (u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije)	<p>Broj finansiranih aktera istraživanja i inovacija (fizičkih lica – istraživača i inovatora, i pravnih lica – naučno istraživačkih institucija, kompanija, klastera, NVO-a) u nacionalnom sistemu istraživanja i inovacija povećan je za 50% i uticaj je demonstriran kroz poboljšane brojke u statističkim izvještajima za istraživanje i inovacije. (decembar 2025.)</p> <p>Broj kompanija koje imaju korist od usluga inovacionih/tehnoloških centara kao rezultat njihove pokrenute i javno dostupne liste usluga za kompanije povećan je za 50%. (decembar 2026.)</p> <p>Izdatak privatnog sektora za istraživanje i inovacije povećan je na najmanje 15% EU prosjeka (jun 2027.)</p> <p>Izdatak javnog sektora za istraživanje i inovacije povećan je na najmanje 35% EU prosjeka (jun 2027.)</p>
2. Digitalna energetska/zeleno tranzicija	2.1 Reforme energetskog sektora	2.1.1 Potpuna implementacija paketa integracije električne energije	<p>Kompletna transpozicija paketa integracije električne energije u skladu sa zahtjevima Energetske zajednice i nastavak njegove implementacije. (decembar 2024.)</p> <p>Nastavak implementacije paketa integracije električne energije od strane TSO-a i NEMO-a pridruživanjem tržištu dan-unaprijed sa EU. (decembar 2025.)</p> <p>Završetak sprovođenja paketa integracije električne energije spajanjem unutar-dnevnog tržišta električne energije. (decembar 2026.)</p>
		2.1.2 Postepeno prilagođavanje tarifa nivoima povraćaja troškova praćeno mjerama	<p>Postepeno ukidanje javne intervencije u postavljanju cijena za snadbijevanje električnom energijom u skladu s članom 5 Direktive 2019/944 o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije. (decembar 2024.)</p>

		energetskog siromaštva	<p>Sprovođenje mjera usmjerenih na zaštitu energetski siromašnih i ranjivih potrošača, uključujući razvoj metodologije za definisanje grupa energetski siromašnih grupa i alata za praćenje. (jun 2025.)</p> <p>Cijena električne energije za domaćinstva odražava tržišnu cijenu u skladu s najboljom praksom EU (npr. povezivanjem bilateralnih ugovora o snadbijevanju između proizvođača i snadbijevača električne energije sa godišnjim prosjekom cijene dan-unaprijed na tržištu) kao prioritet. (decembar 2027.)</p>
	<p>2.2 Politika dekarbonizacije i priprema za mehanizam za određivanja cijene emisije ugljenika</p>	<p>2.2.1 Implementacija prioriternih politika i mjera iz Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NEKP)</p>	<p>Vladine strukture koje imaju mandat da implementiraju i prate akcije pravedne tranzicije su operativne i usvojile su plan za sprovođenje obuka i otvaranje radnih mjesta za ljude zaposlene u rudarstvu i proizvodnji energije baziranoj na uglju. (jun 2025.)</p> <p>Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača usklađen sa ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine stupio je na snagu (decembar 2025.)</p> <p>Kratkoročne mjere razvoja ljudskog kapitala usmjerene na prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje u rudarskom regionu Pljevlja, završene su u skladu s planom akcije pravedne tranzicije. (decembar 2026.)</p> <p>100 osoba, od kojih je 15% žena, prekvalifikovano je u okviru (pilot) akcionog plana na osnovu podataka dostupnih u decembru 2024. godine. (decembar 2026.)</p> <p>Uspostavljanje centra za obuku i šeme za prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje, fokusiranog na sprovođenje sveobuhvatnog programa kao i na druge poslove u industriji ili uslužnim djelatnostima. (decembar 2026.)</p> <p>Sprovođenje sveobuhvatnog programa za renoviranje javnih i privatnih zgrada u rudarskom regionu Pljevlja, koji nudi finansijska rješenja za energetska efikasnost i zamjenu fosilnih grejnih sistema. (decembar 2027.)</p>

			<p>90% individualnih sistema za grijanje u javnim zgradama i 70% individualnih sistema za grijanje u privatnim zgradama prešlo je sa uglja na čistije gorivo. (decembar 2027.)</p> <p>Najmanje 400 osoba, od kojih je 15% žena, obučeno je u okviru programa za prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje, fokusiranog na sprovođenje sveobuhvatnog programa kao i na druge poslove u industriji ili uslužnim djelatnostima. Na osnovu podataka dostupnih u decembru 2024. godine. (decembar 2027.)</p>
		2.2.2 Unapređenje Nacionalnog sistema za trgovinu emisijama (STE)	Puna implementacija monitoringa, analize, verifikacije i akreditacije (MAVA). (decembar 2026.)
2.3 Primjena obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i smanjenja zagađenja		2.3.1 Razvijanje transparentnih i konkurentnih procedura za primjenu obnovljive energije i predviđanje ulaska novih	Najava plana aukcije za naredne tri godine, u okviru kojeg će biti ponuđeno najmanje 400 MW i pokretanje prve aukcije (jun 2025.)
		2.3.2 Implementacija Direktive o obnovljivoj energiji (dozvole, garancije porijekla, prosumeri)	<p>Usvajanje zakonodavstva u skladu sa Direktivom o obnovljivoj energiji (RED II) uključujući regulatorni okvir za prozjumere i pojednostavljenje procedura za izdavanje dozvola (npr. određivanje jedne kontakt tačke). (decembar 2024.)</p> <p>Operacionalizacija sistema garancija porijekla. (jun 2025.)</p> <p>Jedna od energetske zajednice uspostavljena i operativna. (jun 2026.)</p>
		2.3.3 Povećanje kapaciteta proizvodnje električne energije kroz veće korišćenje OIE i efikasnije korišćenje postojećih elektrana	Najmanje 200 MW novih kapaciteta obnovljive energije (solarne i vjetroenergije) instalirano i priključeno na mrežu u skladu sa dogovorenim ciljevima u okviru Energetske zajednice. (jun 2027.)
		2.3.4 Sprovođenje	Osigurati izdavanje sertifikata o energetske performansama (u skladu sa

		zakonske regulative o energetskej efikasnosti i zagađenju vazduha	<p>Direktivom o energetske performansi zgrada) i izmijeniti relevantno zakonodavstvo kako bi se omogućilo efikasno donošenje odluka o ulaganjima u energetske performanse za vlasnike domaćinstava. (decembar 2024.)</p> <p>Dugoročna strategija renoviranja i akcioni plan usvojeni i počinju sa implementacijom kroz rekonstrukciju postojećih javnih zgrada i usklađeni su sa godišnjim ciljem od 3% za renoviranje (jun 2025.)</p> <p>Usvajanje Strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2024 - 2029, uključujući izradu/ažuriranje planova kvaliteta vazduha za zone u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta vazduha po Direktivi o smanjenju nacionalnih emisija (NEC). (decembar 2025.)</p> <p>Implementacija Uredbe o eko-dizajnu za grijače lokalnog prostora na čvrsto gorivo kroz uspostavljanje efikasne infrastrukture za nadzor tržišta i pokretanje šeme zamjene za grijanje domaćinstava (decembar 2026.)</p> <p>Povećanje godišnje stope renoviranja zgrada i osvetljenja ulica u skladu sa ciljevima dogovorenim u Energetskoj zajednici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najmanje 60.000 m² renovirano do (decembra 2025.); • najmanje 130.000 m² renovirano do (decembra 2026.); • najmanje 200.000 m² renovirano do (decembra 2027.)
2.4 Digitalizacija		2.4.1 Pokretanje sigurne širokopolasne mreže, uključujući 5G mreže	<p>Usvajanje Nacionalnog plana za razvoj širokopolasne infrastrukture od strane Vlade (decembar 2024.)</p> <p>Usklađenost sa Aktom o gigabitnoj infrastrukturi: zakonodavstvo (primarno i sekundarno) za uspostavljanje sigurnog informacionog sistema (decembar 2025.)</p> <p>Pravilnik kao podzakonski akt novog Zakona o elektronskim komunikacijama usklađen sa EU 5G alatima sajber-bezbjednosti (decembar 2026.)</p> <p>Bezbjedna širokopolasna infrastruktura i postavljanje mreže u ruralnim oblastima (decembar 2027.)</p>
		2.4.2 Elektronski potpis i	Usklađenost sa odlukom EU o digitalnom identitetu (decembar 2025.)

		<p>uvođenje novčanika digitalnog identiteta</p>	<p>Implementacija novčanika digitalnog identiteta koji minimalno uključuje: novu Uredbu EU o digitalnom identitetu; potpisivanje i implementaciju Sporazuma o uzajamnom priznavanju povjereničkih usluga sa drugim državama Zapadnog Balkana; pridruživanje listi pouzdanih trećih zemalja EU za validaciju e-potpisa kao prvi korak ka EU ID novčaniku; učešće u balkanskom novčaniku digitalnog identiteta (decembar 2026.)</p> <p>Potpuno uvođenje elektronskog digitalnog identiteta koji će omogućiti povezivanje sa digitalnim uslugama javne uprave (uključujući poreske, socijalne i obrazovne usluge) i puno učešće u EU novčaniku digitalnog identiteta (decembar 2027.)</p>
		<p>2.4.3 Isporuka digitalnih javnih usluga prilagođenih korisniku</p>	<p>Planiranje pune implementacije transakcionalnih javnih elektronskih usluga na nacionalnom i lokalnom nivou 2025-2027 usvojenih od strane Vlade (dodatno uslugama uspostavljenih do 2024); funkcionalna platforma e-uprave i inter-operabilnosti registara. (decembar 2024.)</p> <p>Uvođenje dijela javnih e-usluga na osnovu plana (1. korak) (decembar 2025.)</p> <p>Usklađenost zakonodavstva sa Direktivom o otvorenim podacima; uvođenje javnih e-usluga na osnovu plana (1. korak) (decembar 2026.)</p> <p>Uvođenje javnih e-usluga na osnovu plana (1. korak) (decembar 2027.)</p>
		<p>2.4.4 Sajber-bezbjednost - Uspostavljanje sveobuhvatnog okvira za sajber otpornost (uvođenje zahtjeva NIS2 Direktive i jačanje relevantnih institucija)</p>	<p>Usvajanje Zakona o Informacionoj bezbjednosti od strane Skupštine u potpunosti usklađenog sa NIS2 direktivom (decembar 2024.)</p> <p>Okviri koji su uvedeni kroz NIS2 usklađivanje (Okvir za koordinisano otkrivanje ranjivosti, Okvir za upravljanje kriznim situacijama), su kreirani i u upotrebi (decembar 2025.)</p> <p>Formiranje nadležnog organa i liste entiteta. Agencija za sajberbezbjednost (koja djeluje kao nadležni organ kako je definisano u NIS2) je operativna: ima dovoljan broj zaposlenih, opremljena da vrši nadzorna ovlašćenja, vrši nadzorne provjere. Lista entita u djelokrugu nacionalnog zakona usklađenog sa direktivom NIS2 je finalizovana (decembar 2025.)</p>

			Nacionalni i vladini CIRT-ovi su operativni u skladu sa zahtjevima NIS2 i dostižu barem status "akreditovan" na TF CSIRT Trusted Introducer-u (decembar 2025.)
3. Razvoj ljudskog kapitala	3.1 Zapošljivost, podrška za aktivaciju, socijalne usluge	3.1.1 Rješavanje neusklađenosti na tržištu rada kroz cjeloživotno učenje i povećavanje zapošljivosti diplomaca kroz praktičan rad, uključujući poslove u zelenoj i digitalnoj ekonomiji	<p>Usavršavanje i prekvalifikacija radne snage. Najmanje 7% odraslih, uzrasta 25-64 (od čega okvirno 50% žena) je učestvovalo u ovakvoj vrsti obrazovanja tokom prethodnih 12 mjeseci (decembar 2026.)</p> <p>Rad u okviru stručnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO). Najmanje 50% diplomaca (od čega okvirno 40% žena) iz trogodišnjeg nastavnog programa za SSO ima koristi od rada (obuhvata najmanje 25% programa) kod poslodavaca tokom obrazovanja (decembar 2027.)</p> <p>Učenje kroz rad u visokom obrazovanju: 20% visokoškolskih diplomaca (od čega okvirno 50% žena) ima značajnu korist od učenja kroz rad kod poslodavaca tokom predviđenog obrazovanja (decembar 2025.)</p> <p>Upravljanje karijerom i savjetovanje: -novi model za upravljanje karijerom i savjetovanje usvojen u okviru Strategije vođenja karijere i savjetovanja 2025-2030 (decembar 2025.) -800 karijernih savjetnika u osnovnim i srednjim školama i univerzitetima obučeni su u skladu sa novim modelom (decembar 2027.)</p>
		3.1.2 Povećanje učešća ženske radne snage	<p>Dva programa aktivnih mjera za tržište rada koji posebno targetiraju žene se sprovode u kontekstu uvođenja revidirane metodologije koje imaju žene za ciljnu grupu, u skladu sa ESF+ zahtjevima (decembar 2026.)</p> <p>Pružanje kvalitetne dječije njege: Povećanje broja mjesta u javno finansiranim ustanovama za brigu o djeci širom zemlje dostupnih za djecu za 1800 novih mjesta (u skladu sa Pravilnikom standarda) podjednako za uzrast 0-3 godine i 4-6 godina (decembar 2026.)</p> <p>Povećan broj kvalifikovanog osoblja zaposlenog za brigu o djeci za 300 (decembar 2026.)</p>
		3.1.3 Reformisanje sistema socijalne i dječije zaštite radi efikasnije, efektivnije i	Aktivacija korisnika materijalne podrške: Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i prateća podzakonska akta su izmijenjeni kako bi omogućili postepeni prelazak sa korišćenja materijalne podrške na aktivaciju na tržištu rada

		transparentnije upotrebe javnih sredstava	<p>(decembar 2025.)</p> <p>500 (kumulativno) korisnika materijalne pomoći (od čega je 50% žena) je učestvovalo u aktivnim jerama tržišta rada za njihovu aktivaciju na tržištu rada tokom 2026. i 2027. godine (decembar 2027.)</p> <p>Uspostavljen jedinstven inkluzivni i objedinjen novčani transfer u vezi sa invaliditetom koji pokriva sva prava datog korisnika i obrađuje se putem elektronskog sistema (decembar 2027.)</p> <p>Identifikovan minimalni paket zagarantovanih socijalnih usluga i pristup njihovom održivom finansiranju definisan u Strategiji za deinstitucionalizaciju (jun 2025.)</p> <p>Kao korak naprijed ka poboljšanom pristupu, u svakoj opštini, najmanje tri socijalne usluge od navedenih u Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti su dostupne građanima u skladu sa njihovim potrebama (uključujući i zajedničko učešće u više opšina ukoliko je potrebno). Nijedna od ovih tri ne može podržati institucionalizaciju (decembar 2027.)</p> <p>Sve novčane nadoknade na nacionalnom nivou koje se odnose na socijalnu i dječiju zaštitu su uspostavljene i obračunate putem nadograđenog integrisanog informacionog sistema socijalne zaštite (e-socijalno) (decembar 2027.)</p>
	3.2 Obrazovanje i razvoj vještina	3.2.1 Ulaganje u sve nivoe obrazovanja	<p>Pokrenute tenderske procedure za izgradnju ili renoviranje škola kako bi se smanjio broj smjena u najnaseljenijim osnovnim školama sa sadašnjih 5 smjena na najviše 3 do decembra 2027 (decembar 2025.)</p> <p>Maksimalno smanjen broj smjena u prenatrpanim osnovnim školama sa trenutnih 5 na najviše 3 (decembar 2027.)</p> <p>Broj svršenih srednješkolaca koji upisuju studijske programe za STEM nastavničko zvanje na Univerzitetu Crne Gore povećan je između 5% do 10% (decembar 2026.)</p> <p>2000 obučenih nastavnika za implementaciju novog/revidiranog nastavnog plana u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja 2025-2035</p>

			<p>(jun 2027.)</p> <p>Inkluzija: stopa završetka završnih razreda osnovnih škola djevojčica i dječaka romske i egipćanske populacije povećana je na 90%, a završnih razreda srednjih škola povećana je na 50%, a stopa prelaska u srednju školu je povećana za 25% u poređenju sa školskom godinom 2022/2023 (decembar 2027.)</p>
		<p>3.2.2 Digitalno obrazovanje: nadogradnja koncepta i nastavnih planova i programa Digitalne akademije izvan javne uprave i sprovođenje u ukupnom društvu na organizovan i društveno inkluzivan način; sprovođenje Strategije digitalizacije obrazovnog sistema (2022-2027) i povezanih akcionih planova</p>	<p>2.000 nastavnika učestvovalo je na obukama o digitalnim kompetencijama u okviru usvojenog Okvira o digitalnim kompetencijama nastavnika. (decembar 2025.)</p> <p>7.500 (kumulativno za cio period) nastavnika/učesnika učestvovalo je na obukama o digitalnim kompetencijama po usvojenom Okviru o digitalnim kompetencijama nastavnika. (decembar 2027.)</p> <p>17% od ukupnog broja osnovnih i srednjih škola ima EdTech Hub, a 25% učenika (od kojih okvirno 50% djevojčica) ima mogućnost da ga koristi (jun 2026.)</p> <p>34% od ukupnog broja osnovnih i srednjih škola ima EdTech Hub, a 50% učenika (od kojih okvirno 50% djevojčica) ima mogućnost da ga koristi (jun 2027.)</p> <p>U osnovnim i srednjim školama u prosjeku postoji najmanje jedan tehnološki uređaj (laptop, desktop računar, TV, tablet) dostupan za 11 učenika (jun 2027.)</p>
<p>4. Temeljna prava Vladavina prava</p>	<p>4.1 Demokratija</p>	<p>4.1.1 Usvajanje novog, sveobuhvatnog i harmonizovanog pravnog okvira za sprovođenje izbora usvojen od strane Skupštine, u skladu sa evropskim standardima i postojećim preporukama Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)/ Kancelarije za</p>	<p>Sveobuhvatan pregled izbornog pravnog okvira, sprovođenje preporuka ODIHR-a (2023) (decembar 2025.) <u>(*Sprovođenje ovog koraka je u nadležnosti Skupštine Crne Gore):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonodavstvo koje se bavi preporukama ODIHR-a i Savjeta Evrope, je revidirano, usvojeno i objavljeno. - Izmene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika u pogledu profesionalizacije Državne izborne komisije; - Jačanje nezavisnosti izbornih komisija. <p>Izmjene i dopune Zakona o izboru predsjednika Crne Gore (jun 2026.) <u>(*Sprovođenje ovog koraka je u nadležnosti Skupštine Crne Gore)</u></p>

		demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), kao i Savjeta Evrope	
	4.2 Pravosuđe	4.2.1 Sudstvo i tužilaštvo su nezavisni/samostalni, nepristrasni, odgovorni i djeluju sa integritetom i profesionalnošću.	<p>Imenovanje predsjednika Vrhovnog suda (decembar 2024.)</p> <p>Izmijenjeni Ustav, u skladu sa pravnom tekovinom EU i evropskim standardima o nezavisnosti, odgovornosti, integritetu, nepristrasnosti i profesionalnosti sudstva i tužilaštva, uključujući adresiranje već postojećih preporuka Evropske komisije, mišljenja Venecijanske komisije i preporuka Grupa država Savjeta za borbu protiv korupcije (GRECO) (jun 2025.) (*Sprovođenje ovog koraka je u nadležnosti Skupštine Crne Gore)</p> <p>Puno sprovođenje sistema imenovanja, vrednovanja rada i napredovanja sudija i javnih tužilaca u skladu sa izmijenjenim Zakonom o sudskom savjetu i sudijama i Zakonom o državnom tužilaštvu (decembar 2027.)</p>
	4.3 Borba protiv korupcije	4.3.1 Efikasno sprovođenje zakonodavstva za borbu protiv korupcije, uključujući korupciju na visokom nivou, uključujući finansijske istrage i zapljenu i oduzimanje imovine, u skladu sa pravnom tekovinom EU, evropskim i međunarodnim standardima, uključujući preporuke misije za reviziju 2022, kao i preporuke GRECO i OSCE	<p>Sprovođenje strategije/akcionog plana za borbu protiv korupcije</p> <ul style="list-style-type: none"> - Testovi integriteta se kreiraju i isporučuju od strane Uprave carina i Poreske uprave – cilj je dostići najmanje 30% zaposlenih (decembar 2025.) - povećanje za 20% popunjavanja upražnjenih radnih mjesta – u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta – u nadležnim sudovima za borbu protiv korupcije (decembar 2025.) <p>Poboljšani rezultati u oblasti istraga, krivičnog gonjenja, pravosnažnih presuda, konfiskacije i konačne konfiskacije u korupciji, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou. Pokazati sveukupno povećanje broja istraga, potvrđenih optužnica i osuda, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanje broja i ukupne vrijednosti zapljene, zamrzavanja i oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim djelom; pokazati porast samostalnih finansijskih istraga (jun 2026.) ponoviti (decembar 2027.)</p>
	4.4 Temeljna prava i	4.4.1 Smanjenje nivoa porodičnog nasilja u Crnoj	Vrhovni državni tužilac je uspostavio i prati standardne operativne procedure tužilaštva u pogledu postupanja u slučajevima seksualnog i rodno zasnovanog nasilja, u skladu sa relevantnim članovima Istanbulske

sloboda medija	Gori	<p>konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i prema Direktivi EU o zaštiti žrtava; uspostavljene su standardne operativne procedure za izricanje kazne u slučajevima seksualnog i rodno zasnovanog nasilja, u skladu sa novim Krivičnim zakonikom (decembar 2024.)</p> <p>Jedinstvena baza podataka o nasilju u porodici obuhvata najmanje 95% slučajeva nasilja u porodici prijavljenih policiji ili kancelarijama centara za socijalni rad; Crna Gora ispunjava preporuke GREVIO/Istambulske konvencije o uspostavljanju tri krizna centra za žrtve seksualnog nasilja u skladu sa standardima navedenim u konvenciji (tj. integrisane zdravstvene, pravne i psihološke usluge za žrtve) (decembar 2025.)</p>
	4.4.2 Djelotvorna primjena Zakona o zaštiti ravnopravnosti i zabrani diskriminacije	<p>Smanjen broj žalbi Ombudsmanu i smanjen broj incidenata koje su prijavile LGBTIQ organizacije civilnog društva (decembar 2025.)</p> <p>Poboljšana evidencija sudskog praćenja i pravosnažnih sudskih odluka u slučajevima diskriminacije (decembar 2026.)</p>
	4.4.3 Djelotvorno sprovođenje preporuka Evropskog komiteta za prevenciju torture i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT)	<p>Smanjenje broja utvrđenih povreda osnovnih ljudskih prava i sloboda lica lišenih slobode</p> <p>Postupanje nadležnih organa po navodnim slučajevima zlostavljanja pritvorenih lica preko policijskih snaga i o žalbama zatvorenika (decembar 2025):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poboljšana evidencija suspenzije policijskih službenika u slučajevima navodnog maltretiranja kako bi se suprotstavio trenutnoj kulturi nekažnjivosti - MUP uspostavlja SOP-ove o zakonom dozvoljenim procedurama ispitivanja policijskih službenika i na osnovu njih ocjenjuje godišnji učinak policijskih službenika; - Smanjen broj pritužbi pred Nacionalnim preventivnim mehanizmom; - Povećan broj sudskih postupanja i osuda zatvorskog osoblja u slučaju zlostavljanja/torture <p>Poboljšanje materijalnih uslova boravka lica lišenih slobode u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom:</p>

			<p>- Svi pritvorenci uživaju sveobuhvatan režim strukturiranih aktivnosti van ćelije (rad, zanimanje, obrazovanje, rekreacija i sport) (decembar 2025.);</p> <p>- Povećan broj ljekara opšte medicine u Domu zdravlja Spuž (jun 2026.)</p> <p>- Zatvor u Mojkovcu, Specijalna zatvorska bolnica, nova zatvorska prijemna kabina, Multifunkcionalni objekat za potrebe UIKS-a i Zatvor otvorenog tipa su u funkciji, renoviranje i opremanje postojećih objekata (decembar 2026.)</p> <p>Pozitivna ocjena nakon sljedeće periodične posjete CPT-a (decembar 2026.)</p>
	4.5 Borba protiv organizovanog kriminala	<p>4.5.1 Unapređenje rezultata istraga, potvrđenih optužnica i pravosnažnih presuda u slučajevima organizovanog kriminala (uključujući pranje novca, sajber kriminal, krijumčarenje cigareta, oružja i droge, trgovina ljudima, uključujući slučajeve seksualne i radne eksploatacije).</p>	<p>Povezivanje i pristup bazama podataka Uprave prihoda i carina i drugih državnih organa sa kojima Specijalno tužilaštvo saraduje (jun 2025.)</p> <p>Operativni kapaciteti se procjenjuju u dva koraka, uključujući: povećanje broja službenika u Specijalnom policijskom odjeljenju, odgovornih za oblasti krijumčarenja cigareta i pranja novca; povećanje broja službenika kriminalističke policije angažovanih u borbi protiv droga na centralnom i regionalnom nivou; povećanje broja službenika kriminalističke policije angažovanih na suzbijanju krijumčarenja oružja i eksplozivnih materija; povećanje broja službenika kriminalističke policije na regionalnom nivou, koji bi bili odgovorni samo za krivična djela trgovine ljudima. (decembar 2026.) ponoviti (jun 2027.)</p> <p>Pokazati sveukupno povećanje broja istraga, potvrđenih optužnica i osuda, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanje broja i ukupne vrijednosti zapljene, zamrzavanja i oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalom; pokazati povećanje samostalnih finansijskih istraga (jun 2026.) ponoviti (decembar 2027.)</p>
	4.6 Vizna politika	<p>4.5.2 Usklađivanje vizne politike sa listom zemalja EU za koje je viza potrebna, posebno u odnosu na zemlje koje predstavljaju nezakonite migracije ili bezbjednosni rizik za EU</p>	<p>Crna Gora je postigla interoperabilnost između sistema i baza podataka koji se koriste u trenutno važećem sistemu izdavanja viza (decembar 2025.)</p> <p>Crna Gora, u drugoj fazi, je započela rad na prikupljanju biometrijskih podataka u skadu sa zahtjevima budućeg članstva u Šengenskoj oblasti (decembar 2026.)</p> <p>Ukidanje sporazuma o slobodnom viznom režimu sa državama (najmanje</p>

			<p>jednom državom godišnje) za koje EU zahtijeva vizu. (mjereno na kraju svake godine - decembar - tokom period 2024-2027)</p> <p>Uvođenje dodatnih mjera sigurnosti koje su u vezi s budućim ukidanjem sporazuma o slobodnom viznom režimu u skladu sa zahtjevima EU nakon članstva (Jun 2027.)</p>
--	--	--	--